

Családon belüli és párkapcsolati erőszak

Dr. Szabó-Tóth Kinga
szociológus, intézetigazgató
ME - ATTI

Miről lesz szó?

Erőszak, családon belüli erőszak
Az erőszak területei, célcsoportjai
A családon belüli erőszak természete
Párkapcsolati dinamika és erőszak

- **A téma aktualitása**
- **1960-as években USA**
- a gyerekbántalmazással kapcsolatos vizsgálatok a 70-es években
- Magyarországon minden második halálos kimenetelű, erőszakos cselekedeteket családtagok/volt családtagok/élettársak/házastársak/rokonok követik el egymással szemben.

A családon belüli erőszak fogalma

- A kriminológiai meghatározás szerint **családi erőszak** „embertől eredő, másik személyre közvetlenül irányuló, a cél elérésére alkalmas fizikai vagy pszichikai erő”.
- ”A családon belül elkövetett, a családtagok ellen irányuló cselekményeket az életkortól és a nemi hovatartozástól függő egyenlőtlenségek okozta anyagi, érzelmi és szexuális függőség különbözteti meg az erőszak más formáitól, még ha a megjelenési formájukban hasonlóak is.”
(Kerezsi Klára, 1995)

A bántalmazási folyamat természete

- Egy-egy **bántalmazási ciklus** 3 szakaszból áll:
 - feszültség növekedésének a szakasza
 - akut bántalmazási periódus
 - mézeshetek, vagy nászút időszak, melyben a bántalmazó fogadkozik, hogy „megjavul” és csak most az egyszer bocsássunk meg még neki.

A családon belüli erőszak okaira vonatkozó elméletek

- Általában jellemző, hogy az erőszakot összetett jelenségként értelmezik.
 - Többek között sokan említik okként a szocializációt, vagyis, hogy a gyermekkori élményeknek, tapasztalatoknak, családi – kulturális háttérnek fontos szerepe van az erőszak továbbvitelében (például Morvai, Ranschburg, Kerezsi, illetve Tóth Olga kutatásának eredménye is alátámasztja ezt a tényt).

**Tóth Olga: A családon belüli, partner
elleni erőszak c. tanulmányában hat
elméleti magyarázatcsoport:**

**bántalmazási kör elmélete
a szociális helyzet és megbirkózási
képesség elmélete
rendszerelméleti magyarázat
patriarchátus elmélet
csere elmélet
erőforrás-elmélet**

A gyermekbántalmazás

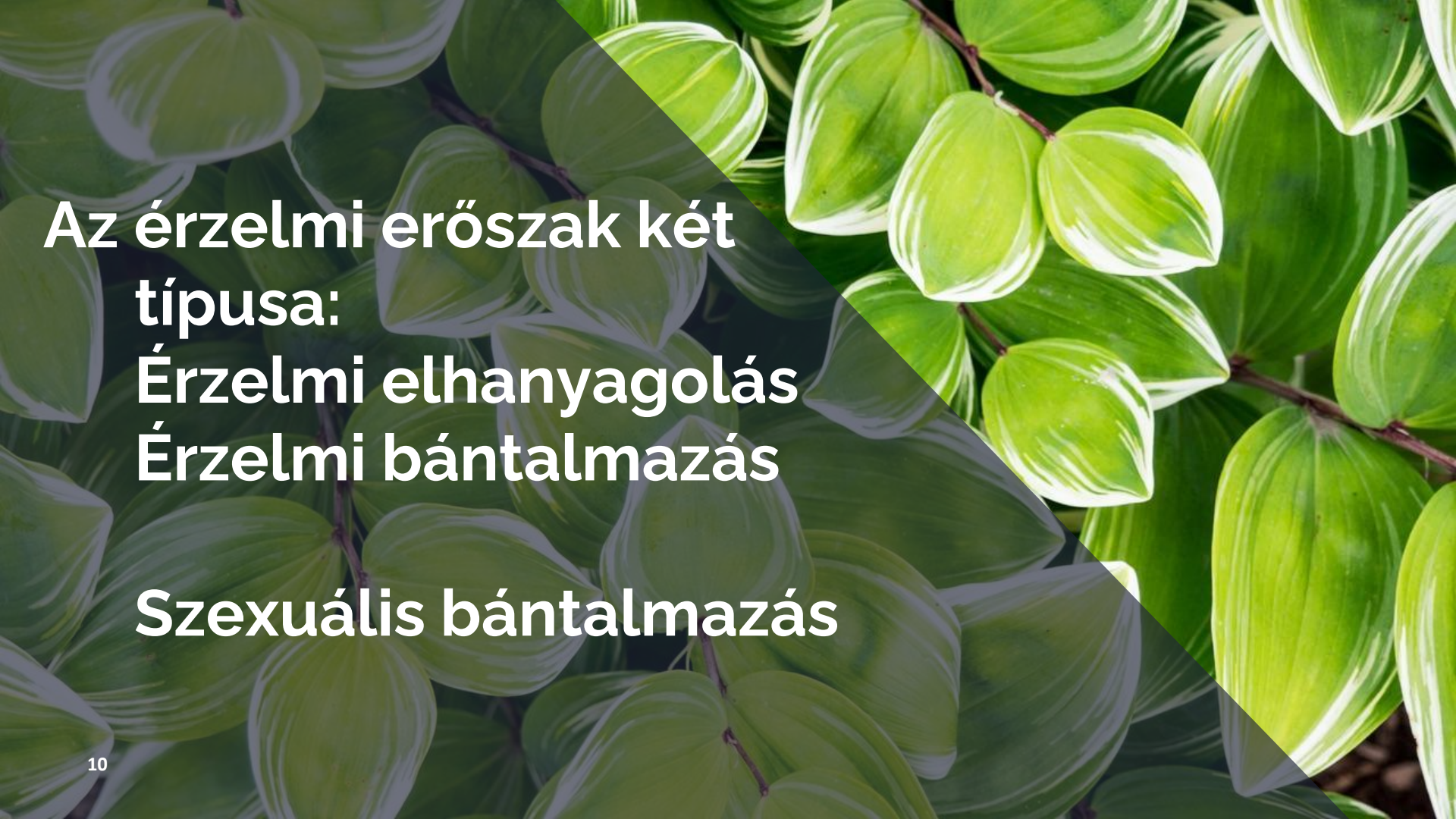

- Gelles és Cornell (1985) szerint „a család egyike a legveszélyesebb helyeknek a gyermekek életében”
- Hanák Katalin szociológus az 1980-as években állami gondozottakból álló mintán készített egy kutatást
- Losonczy Ágnes 1989-ben megjelent, Ártó-védő társadalom című könyve

A gyermekek elleni erőszak
definiálásának
vannak problémái

- A fizikai erőszak fajtái:
 1. Fizikai elhanyagolás
 2. Fizikai bántalmazás

The background of the slide features a close-up photograph of green, heart-shaped leaves. A diagonal line from the top-left to the bottom-right divides the image. The area to the left of this line is darkened with a semi-transparent black overlay, while the area to the right remains in its original, bright green color.

**Az érzelmi erőszak két
típusa:
Érzelmi elhanyagolás
Érzelmi bántalmazás**

Szexuális bántalmazás

Gyermekbántalmazás okai

- a gyerek valamilyen tulajdonsága váltja ki
- a 3 hónaptól 3 éves korú gyerekek
- „rossz jelképévé vált gyerekek”

Felnőttekkel szembeni tipikus formák:

Szóbeli (verbális) erőszak

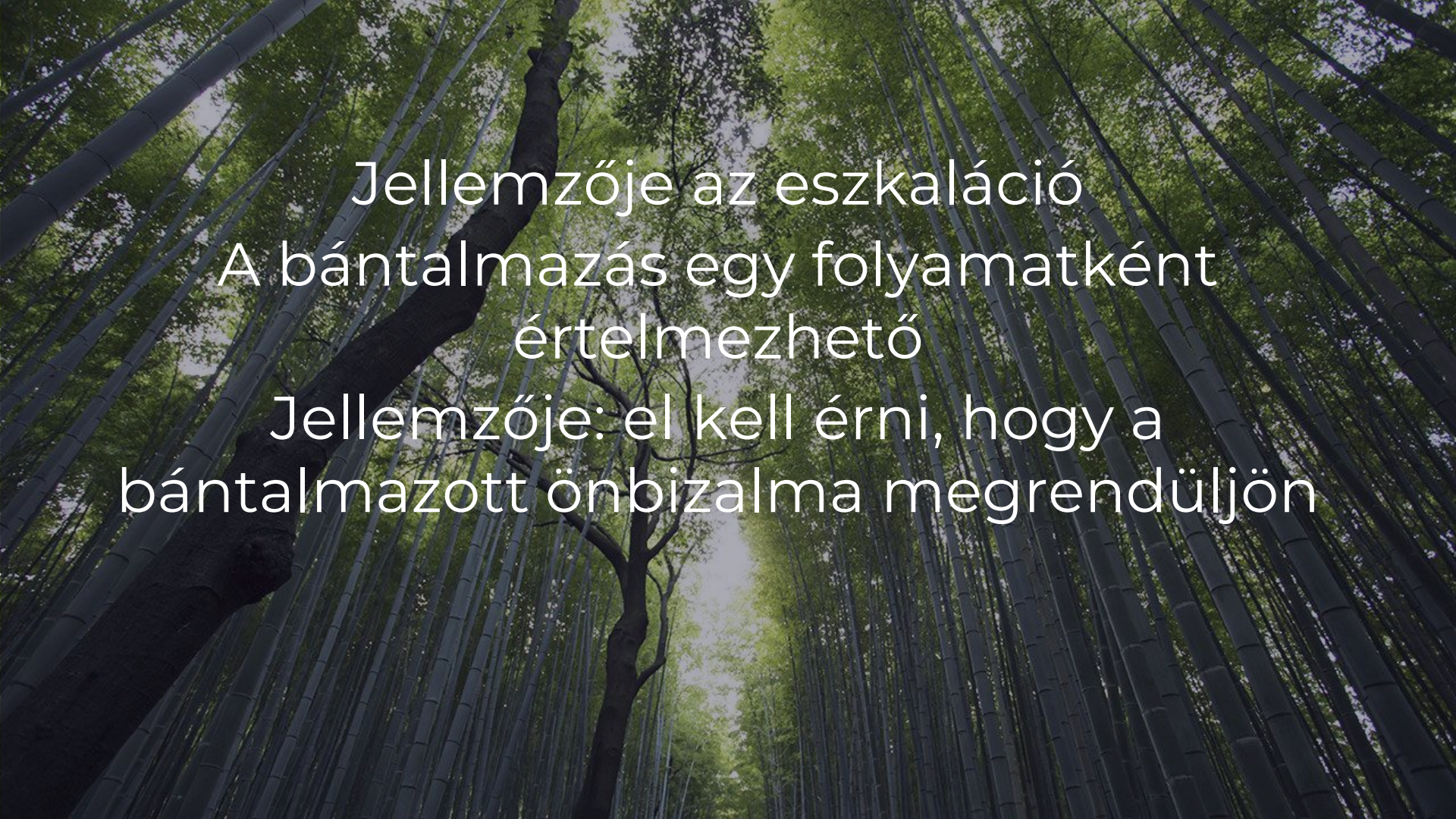
Lelki erőszak

Testi (fizikai) erőszak

Szexuális erőszak

Gazdasági erőszak

Jellemzője az eszkaláció
A bántalmazás egy folyamatként
értelmezhető

Jellemzője: el kell érni, hogy a
bántalmazott önbizalma megrendüljön

Lelki bántalmazás:

Izoláció

Mozgásszabadság korlátozása

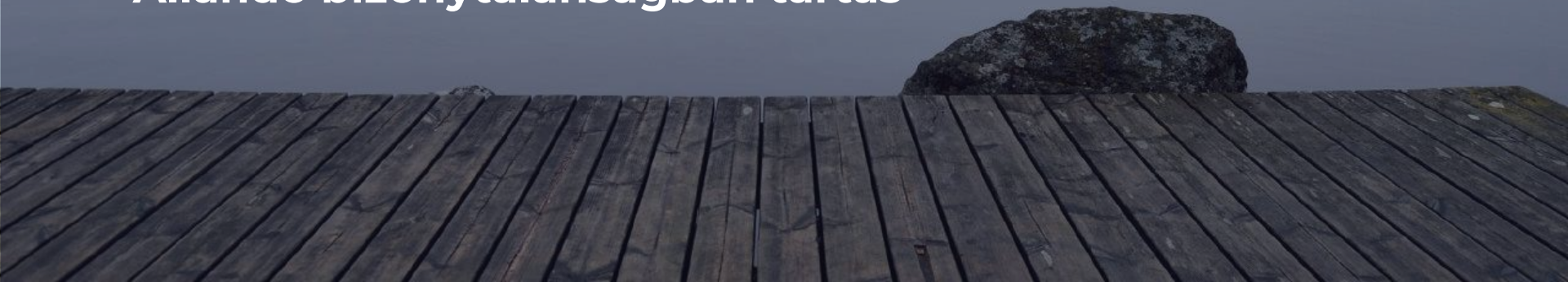
A pénz illetve a megélhetési feltételek elvonása

Az állandó kritika, bíráló

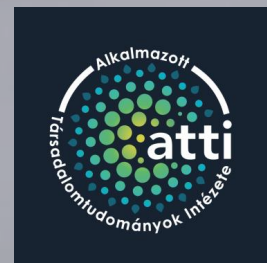
Fenyegetés

Nyíltan szexuális viszony folytatása

Állandó bizonytalanságban tartás

Kapcsolati dinamika, kapcsolati konfliktusok

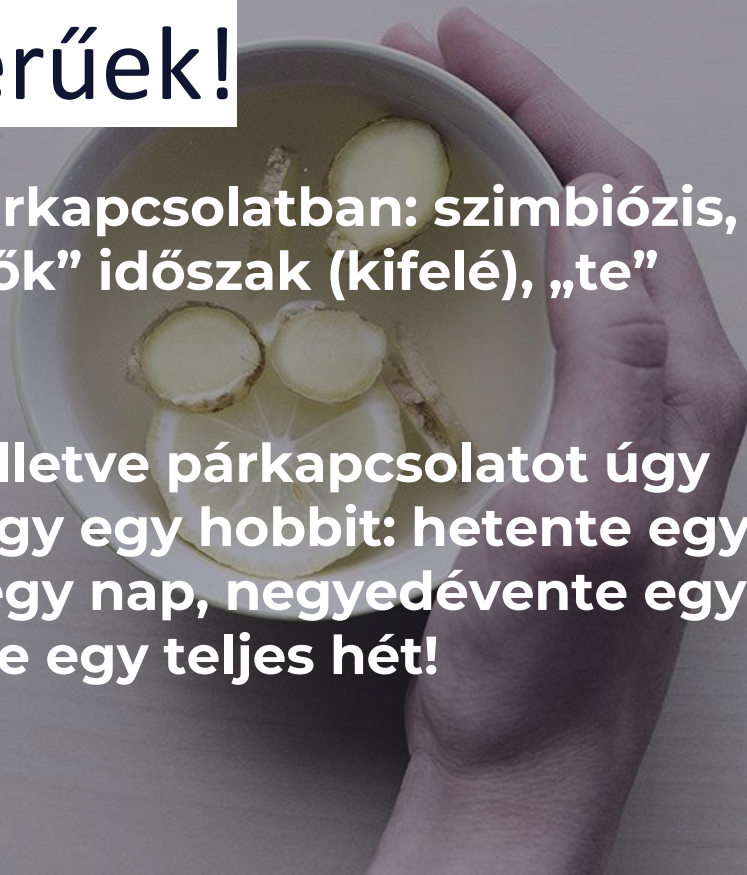

A változások törvényszerűek és szükségszerűek!

- Szakaszok a párkapcsolatban: szimbiózis, „én” időszak, „ők” időszak (kifelé), „te” időszak.

A házasságot, illetve párkapcsolatot úgy kell kezelni, hogy egy hobbit: hetente egy este, havonta egy nap, negyedévente egy hétvége, évente egy teljes hét!

Kapcsolati problémák, konfliktusok

- Nincsen probléma-mentes kapcsolat!
- A tartós elakadás a baj!
- Akkor van baj, ha nincsenek már érzelmeim – kapcsolati kiégés

Van az egyik és a másik története

Haladni kell valami felé! „

Konfliktusok típusai: Destruktív és konstruktív
A felek összejátszhatnak a konfliktus elrejtésére!

Két kedvezőtlen stratégia:

Konfliktuskerülő dinamika és irányításmániás dinamika

Rossz konfliktusok okai:

- Félünk a különbözőségektől
- Igazam kell, hogy legyen

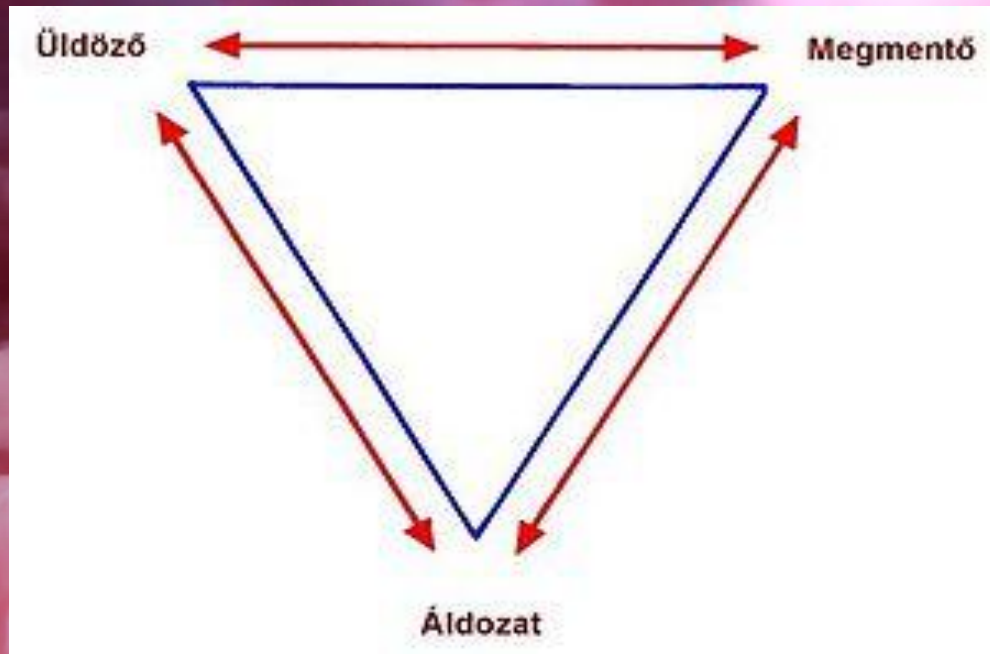
Rossz megoldások:

- Az ütközés minden áron való elkerülése
- A konfliktus tagadása
- Érzelmi reagálás és általánosítás
- Hibáztatás
- Kifogások keresése
- Mások bevonása - akár gyerekek bevonása is (villámhárítók, tűzoltók, stb)
- Állóháború és üres kagyló

Játszmák...

- És miért nem...? – Hát igen, de...
- Most rajtacsíplek Te gazember – hibakereső játszma
- Sarokba szorítás - moziba menni vagy nem menni
- Ennek is te vagy az oka
- Űzött vad játszma
- Ha te nem lennél
- Engem mindig kihasználnak...
- A csodaváró
- Rúgj belém
- Láthatod, hogy én mindent megpróbáltam
- Drágám

- Nyereséget könyvelünk el.

Romboló kapcsolatok

Miért maradunk benne?

• **Gyerekek:** „A gyerekeknek szükségük van apára. Egy erőszakos apa is jobb a semminél.”

• **Házastársi eskü:** „Azt mondtam, addig maradok a felesége, míg a halál el nem választ. A rossz tulajdonságait is el kell fogadnom.”

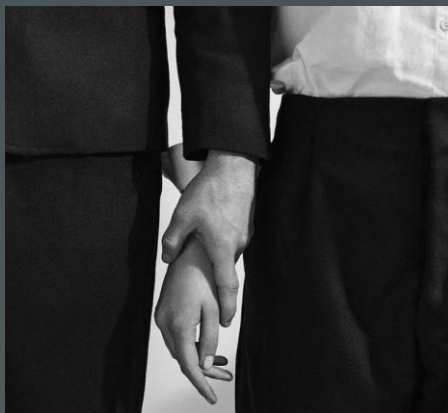
• **Szeretem:** „Szeretem. Amikor nem durva, boldog vagyok. Ha vele maradok, talán a szerelmem megváltoztatja.”

• **A valóság letagadása:** „Nem is igazán erőszak, amit velem csinál. Ki lehet bírni. Van, akivel sokkal rosszabb dolgok történnek.”

• **Szégyenérzet:** „Jobb, ha nem tud erről senki.”

• **Bűntudat:** „Biztos én tehetek róla. Valamit nem csinálok jól. Megérdemlem, hogy így bántanak velem.”

• **Az önbecsülés hiánya:** „Úgysem találnék nála jobbat. Azt mondja, hogy csúnya vagyok, és ráadásul rossz anya és feleség.”

• **Félelem:** „Megfenyegetett, hogy ha elhagyom, utánam jön, és megöl engem is és a gyerekeket is.”

• **Tanult tehetetlenség:** „Úgysem tudok változtatni a helyzetemen, ő erősebb nálam. Senki sem tud segíteni rajtam.”

• **Hamis felelősségérzet (társadalmi nyomás):** „A családnak mindenképpen együtt kell maradnia. A család összetartása a nők dolga.”

• **Anyagi függőség:** „Nem lennék képes egyedül eltartani magamat és a gyerekeimet. Egyébként is, hová mehetnék?”

• **Érzelmi zsarolás:** „Azt mondta, nem tud nélkülem élni, és hogy öngyilkos lesz, ha elhagyom.”

• *Segítségek....*

- *Van, amikor nekünk kell magunkon*
- *Segítő szakemberek*
- *Természetes támaszaink*
- *Hit*
- *Emlékezet* ●◊●
- *Példák a családból*
- *Természetes bölcsesség*

- *Aktív Hallgatás**
- *Én üzenetek küldése**
- *Másik megbélyegzésének kerülése**
- *Kérjük időt!**
- *Nyugtázni kell a másik nézőpontját!**
- *A védekező vagy támadó testbeszéd kerülése**
- *Konkrétság és ténszerűség megtartása**

Jó kapcsolatok

Jó kapcsolatok – jó családok

- stabil önértékelés
- a kommunikáció direkt, nem bizonytalan, őszinte
- a szabályok nem merevek, emberségesek, megbeszélhetők, megvitathatók és nem örök érvényűek
- társadalommal való kapcsolat nem félelemmel teli, nem a hibáztatásra és alsóbbrendűségekre épül

V. Satir

„Kíváncsi vagyok, mi történne, ha egyszer csak egyetlen éjszaka alatt mind az ötmilliárd ember a világon megtanulná a hiteles élet alapvető követelményeit: Tisztán kommunikálni, versengés helyett együttműködni, legyőzés helyett megerősíteni, hatalmat adni a másiknak, kategorizálás helyett az egyén egyediségét hangsúlyozni. Az engedelmesség kikényszerítése helyett a hatalmat útmutatásra, s az emberi lehetőségek kibontakoztatására használni. Önmagunkat szeretni, értékelni és megbecsülni. Személyes és társadalmi felelősséget vállalni A problémákat kihívásként, és kreatív megoldások lehetőségeként kezelni. „

(Virginia Satir)

**Nagyon könnyű a
munkába (egyébbe)
menekülni!**

**Sokkal nehezebb annak
a kihívásnak megfelelni,
hogy a magánéletünket
is rendbe tegyük!**

Köszönöm a figyelmet!

szabo.toth.kinga@gmail.com

A patchwork

Többféle típus:

Pótanyás, pótapás, összetett, részidős, stb.
Pontos adatok nincsenek

Problémás területek:

- Lojalitás-konfliktusok
- Játszmák, szövetségek
- Elsőszülöttség kérdése gyerekeknél
- Ki kit neveljen?
- Ritmusváltás a gyerekek számára
- Új helyzetek, új megküzdési stratégiák
- Időt kell hagyni a változások kezelésére